

Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkileri: Teorik Bir Çalışma

Burçak EKİZTEPE *

Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, MUĞLA

*Sorumlu Yazar

burcak.ada@hotmail.com

Özet

Kendilerine özgü çekicilikleri en kârlı biçimde ortaya koyarak, önemli destinasyonlar arasında yer alma yarışı içerisinde olan ülkeler, sahip oldukları alışılmadık dışındaki turizm alternatifleriyle bu yarışta avantajlar sağlamaktadır.

Dünya genelinde hem gelişmekte olan, hem de gelişmiş ülkelerin çoğunda turistik arz kaynaklarının kırsal turizm amaçlı kullanılarak, kırsal yörelerin ekonomilerinin güçlendirilmesine yönelik çabalar hız kazanmaktadır.

Kırsal turizm, kırsal alanlardaki tüm turizm faaliyetlerini kapsayan yeni bir turizm çeşididir. Doğal yaşam ve tarımsal değerlere duyulan ilgi nedeniyle gelişmiştir. Kişilerin değişen gelir seviyelerine, ihtiyaçlarına ve isteklerine göre şekillenen turizm talepleri, kırsal turizm gibi alternatif turizm çeşitlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Bu çalışmada, kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi üzerinde durulmuştur

Anahtar Kelimeler: Kırsal turizm, kırsal kalkınma, alternatif turizm

The Effects of Rural Tourism to the Rural Development: A Theoretical Study

Abstract

The countries, taking place in the race among important destinations, putting out their own unique appeal in a most profitable way, provide advantages in this race with their tourism alternatives apart from their unusual tourism activities.

In all over the world, both most of the developed countries and most of the developing countries, by using of touristic sources of supply for rural tourism, the aims to strengthen of rural areas economy gain speed.

Rural tourism, including all tourism activities in rural areas, is a new kind of tourism. It has developed because of the interest in the natural habitat and agricultural values. The demands of tourism, formed according to changing income levels of people, and the needs besides with wishes of people, caused occurring of alternative types of tourism such as rural tourism.

In this study, the effects of rural tourism to the rural development are focused on.

Key Words: The rural tourism, the rural development, alternative tourism

1. GİRİŞ

Kalkınma kavramı, günün koşullarına göre farklılaşan ve bu şartların getirdiği sorunların çözümüne odaklanan, kesin sınırları ve sonucu olmayan dinamik bir süreçtir (Bakırcı, 2007). Genel olarak kalkınma kavramının, sadece üretim ve fert başına düşen milli gelirin artması değil, ekonomik ve sosyo kültürel yapının da yenileştirilmesi olduğu kabul edilmektedir.

Kırsal kalkınmanın temel amacı, yerel potansiyel ve kaynakların değerlendirilmesini, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını esas alarak kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu bir şekilde yöresinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasıdır (Devlet Planlama Teşkilatı, 2006). Sürdürülebilirlik, kırsal kalkınmanın gereğidir. Sürdürülebilir olmayan bir kırsal kalkınma gelecek kuşaklar için kalıcı bir refah sağlayamamaktadır (Çandar, 2009).

Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi daha çok yöredeki tarihi, doğal, kültürel ve tarımsal kaynakların etkin bir şekilde kullanılmasıyla orantılıdır. Günümüzde kırsal turizme dayalı kalkınma, kırsal girişimcilerin varlığıyla birlikte daha iyi çalışır ve kırsal alanlarda tarımla geçinen insanlara ikincil bir gelir kaynağı sağlar. Ayrıca kırsal alanlar turistlere, etnik ve coğrafi karakterinden, tarihinden farklı kültüründen ve kırsal doğasından kaynaklanan gizemli bir çekicilik sunmaktadır. Özellikle sanayileşmiş ülkelerde ve büyük şehirlerde yaşayan insanların, modern hayatın yorgunluğunu kırsal alanlarda atma gereksinimi, kırsal turizme olan talebin artmasına neden olmaktadır (Çeken, Karadağ ve Dağın, 2007).

Bu çalışmada kırsal turizm kavramı, kırsal kalkınma kavramı ve buna bağlı olarak turizmin kırsal kalkınmaya olan etkileri incelenmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kırsal Alan Kavramı

Kırsal alan denilince; nüfus yoğunluğunun düşük olduğu; ekonomik hayatın daha çok tarım üzerine kurulduğu; doğal koşulların ve geleneksel değerlerin hayatın şekillendirilmesinde etkili olduğu ve eğitim, sağlık, haberleşme gibi sosyal imkanlarının yeterince gelişmemiş olduğu; şehirli nüfus ile güçlü sosyal bağları olan ve bu kesim için dinlenme hizmeti sunan; toplumun her kesimi için değerli olan doğal zenginliklere de kaynaklık eden alanlar anlaşılmaktadır (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, 2011).

Kırsal alanların ihtiva ettiği sosyo-kültürel, demografik, ekonomik, çevresel ve mekânsal çeşitliliğin, çağın değişen koşullarıyla birlikte yeni anlamlar kazanması, kesin bir kırsal alan tanımı yapılmasını güçleştirmektedir. Turizm açısından değerlendirildiğinde kırsal alan kavramı, deniz turizmi gerçekleştirilen merkezlerden uzak, kırsala özgü aktivitelerin gerçekleştirildiği, doğal ve kültürel hayatın korunduğu yerler olarak nitelendirilebilmektedir (Çeken vd., 2007).

2.2. Kırsal Turizm Kavramı

Son dönemlerde değişen turizm talebine bağlı olarak gelişen kırsal turizm kavramı, geleneksel kıyı turizmine alternatif olarak gündeme gelmiştir. Kırsal turizm, kırsal bölgelerde tarım dışı çeşitlendirmenin başarı sembolüdür (Soykan, 2006). Kırsal turizm, kırsal alanlardaki doğal ve kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından önemli bir potansiyel arz etmektedir (Çeken vd., 2007).

Kırsal turizm; stresli, yoğun, karmaşık, kirli, gürültülü şehir yaşamından sıkılıp, doğa ve köy hayatının özlemini çeken bireylerin, sürekli ikamet ettikleri yerlerden kırsal yörelere olan ziyaretleri, buradaki yerli halkın ürettikleri mal ve hizmetlerden yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep ederek yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalardan doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanır (Küçükaltan, 1997).

2.3. Kalkınma Kavramı ve Kapsamı

Subjektif ve değer yüklü bir kavram olan kalkınma olgusunun anlamı hakkında genel bir tanımlama yapılamamaktadır. Kalkınma, genel olarak bir ülkenin milli gelir düzeyinde meydana gelen sürekli artışa bağlı olarak, ekonomik, sosyal ve siyasal yapısında meydana gelen değişimlerle oluşan bir süreçtir (Uçar, 2010). Bir başka ifade ile kalkınma, bir ülkenin yapısal niteliklerinin olumlu yönde değişimidir (Akt. Tolunay ve Akyol, 2006).

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerin hepsinin temel sorunu, sahip oldukları mevcut kaynaklarıyla kalkınma hamlelerini gerçekleştirememeleridir. Bölgearası dengesizlik sorunu, birçok azgelişmiş ülkede olduğu gibi, ülkemizde de yoğun olarak görülmektedir. Bu sorunu diğer ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de turizm sayesinde gidermek mümkündür. Turizm sektörü, kaynakların etkin bir şekilde kullanılarak, bölgeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesi ve bölgesel bir kalkınmanın sağlanması konusunda önemli bir yere sahiptir (Çeken, 2008).

2.4. Kırsal Kalkınma ve Önemi

Kırsal kalkınma; kırsal alanlardaki yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik, kırsaldaki nüfusun kent alanlarındaki

ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik nimetlerden, göç olgusunu yaşamalarına gerek olmaksızın, buldukları yerde faydalanmalarını sağlayan, ekonomik ve sosyal politikalar bütünüdür (Cengiz ve Çelem, 2003).

Avrupa Birliğinin yaptığı tanıma göre kırsal kalkınma; sadece kırsal alanlarda yaşayan bütün nüfus kitlesinin daha iyi koşullarda yaşaması, varlığını sürdürmesi gibi nüfusa yönelik çabaların yanı sıra, kırsal yaşamın devamlılığının sağlanması, çevrenin korunması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanılması ve kırsal mirasın korunması olarak ifade edilmektedir (Bakırcı, 2007).

Kırsal kalkınma ile her şeyden önce, görece geliri daha düşük olan toplum kesimlerinin yaşam standartlarını yükseltmek ve toplumu yarınlara yönelik atılgıncı, umutlu kılmayı sağlamak istenmektedir. Bu amacı gerçekleştirmede kırsal turizmin önemi büyüktür (Gülçubuk, 1997).

3. KIRSAL TURİZMİN KIRSAL KALKINMAYA OLAN ETKİSİ

Turizm faaliyetleri daha önceleri talep açısından toplumun sadece belirli bir kesimine hitap ederken, zamanla kişilerin gelir seviyesinin artması, çalışma koşullarının iyileşmesi, bölgeler arası gelişmişlik farklarının azalması, teknolojik ilerlemeler sonucunda hız ve konforun ön plana çıkması, haberleşme ağının gelişmesi, uluslar arası barışın hız kazanması ve kişilerin eğitim seviyelerinin yükselmesi sonucunda, günümüzde farklı gelir grubundan, farklı ihtiyaç ve isteklere sahip olan insanların taleplerine cevap vermektedir. Turizm talebinde meydana gelen bu değişim, büyük şehirlerde ve sanayileşmiş ülkelerde yaşayan insanların modern hayatın yorgunluğunu kırsal alanlarda atma gereksinimi, kırsal turizme olan talebin artmasına neden olmaktadır (Çeken vd., 2007; Soykan, 2000). Bu talepteki artışa bağlı olarak kırsal turizmin kırsal alanlara olan ekonomik ve sosyal etkileri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

a. Kırsal Turizmin Ekonomik Etkileri:

Çeken vd. (2007) tarafından, kırsal turizmin kırsal kalkınmaya olan ekonomik etkileri, aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

- Kırsal turizmin yaratmış olduğu istihdam sayesinde, kırsal alanlardaki işsizlik oranı azalmaktadır.
- Turizm sayesinde, kırsal alanlarda tarımla uğraşan kesimin yetersiz ve istikrarsız gelirleri artmakta ve refah düzeyi yükselmektedir.
- Kırsal alanda turizmin gelişmesine bağlı olarak kadınların turizm işletmelerinin farklı departmanlarında istihdam edilmesiyle, çalışma yaşamında etkin olarak katılımı ve işsizlik oranı azalmaktadır.
- Kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte, kültürel zenginlik pazarlanarak yöre halkına ek bir gelir sağlanmakta ve gelir dağılımındaki dengesizliğin azalmasına katkıda bulunmaktadır.
- Kırsal alanlarda yerel kaynakların etkin kullanımı yoluyla ekonomik faaliyetler çeşitlendirilmekte, yerel işbirliği ve kalkınma taleplerinin güçlendirilmesine yol açmaktadır.
- Kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte aile pansiyonculuğu uygulamaları, yöre halkına ek bir gelir sağlamaktadır.
- Kırsal alandaki turizm yatırımları ile birlikte, inşaat sektörüne bağlı yan sektörlerin gelirleri artmaktadır.

- Kırsal turizme katılanların daha önceden büyük kentlerde kazanılmış gelirlerini bu yörelerde harcamaları sonucunda, kent ile kırsal arasındaki gelişmişlik düzeyi arasındaki farklılık azalmaktadır.

- Kırsal turizmin gelişmesine bağlı olarak yörede fiziksel altyapı sorunu da ortadan kalkmaktadır. Böylelikle yörenin sahip olduğu turistik arz potansiyeli sebebiyle, kırsal alanlarda yaşayanların yaşam kalitesi yükselmektedir.

b. Kırsal Turizmin Sosyal Etkileri:

Kırsal turizm alanlarındaki turizm faaliyetlerinin gelişmesi sonucunda turistler, yeme içme, eğlence, dinlenme ve merak gibi ihtiyaçlarını gidermek amacıyla yerli halkla temasa geçip, çeşitli ilişkiler kurmaktadır. Kırsal alanların sosyo kültürel etkileri, aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Çeken vd., 2007):

- Kırsal alanlar sahip oldukları turistik arz çekiciliklerinden dolayı şehirden kırsal alanlara doğru sürekli insan hareketliliğine neden olmakta ve bunun sonucunda zamanla şehir ve kırsal yöre arasındaki yaşam ve davranış farklılıkları ortadan kalkmaktadır.

- Turizmin kırsal yörede yarattığı ilave istihdamla ilişkili olarak, kadının ve gençlerin toplumdaki statüsü güçlenmekte ve dolayısıyla kırsal alandan kente, ekonomik sebeplerle göç olayı en aza inmektedir.

- Kırsal alanlarda kalkınma hızı ile nüfus artış hızı arasındaki dengesizliğin sebep olduğu iç göçlerde turizm nedeniyle azalma yaşanmaktadır. Bu süreç kentlerdeki gecekondulaşma ve çarpık kentleşme sorunlarının çözümüne olumlu katkıda bulunmaktadır.

- Kırsal alanlarda turizme bağlı olarak aile pansiyonculuğunun gelişmesi ile birlikte yöre halkının ve turistlerin kültür yapısında ve yaşam tarzında çift yönlü bir etkileşim olmakta, iki taraf arasında oluşan dostluğa bağlı olarak giyim kuşam, yemek kültürü, gelenek-görenekler gibi kültürel bileşenlerin alışverişi sonucunda kültürlerin zenginleşmesi gerçekleşmektedir.

- Kırsal turizmin gelişmesiyle, kırsal alanlardaki turizm arzını oluşturan tarihi ve kültürel değerlerin ortaya çıkarılması ve korunması sonucunda kültürel bütünlük sağlanmakta ve kent insanı ile kırsal halk arasında bilgi akışının sağlanmasıyla kent ile kırsal alan arasındaki ilişki artmakta, farklılıklar azalmaktadır.

- Kırsal alanlarda turizmin gelişmesiyle birlikte turizmde istihdam edilen kişilerin, mesleki bilgi ve becerilerinin gelişmesine yönelik mesleki eğitim de gelişir. Bu da kırsal işgücünün eğitim düzeyini olumlu yönde etkilemekle birlikte kırsal kalkınmayı hızlandıran önemli kıstaslardan birini oluşturmaktadır.

4. KIRSAL TURİZMİN KIRSAL ALANLARA OLUMSUZ ETKİLERİ

Kırsal turizm, birçok turizm türü içinde olumsuz etkileri en az olan turizm türüdür. Kırsal turizm, yılın dört mevsiminde yapılabilme özelliğinden dolayı, mevsimsel yoğunlaşmaya neden olmamakta ve turistik baskıyı ortadan kaldırmaktadır (Soykan, 2003). Diğer taraftan, kırsal turizmin zaman içinde gelişerek ekonomik, sosyo-kültürel değişmelere sebep olmaktadır. Bu değişimler, aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Morgül; 2006:70):

- Kırsal turizmin plansız geliştiği söz konusu olabilmekte ve bu durum verimli tarımsal alanların azalmasına yol açmaktadır.

- Arazi ve diğer gayri menkul fiyatlarında spekülasyon artışları olmaktadır.

- Kırsal alanların aşırı ve yoğun kullanımı, tarımsal alanları, doğal ve kültürel sit alanlarının tahribine yol açarak, ekolojik dengeyi bozabilmektedir.

- Kırsal turizmden sağlanan gelir, yerli halk tarafından tarım dışı sektörlerle aktarılabilir. Bu durumda, kırsal turizm yöreyi kalkındırma amacından uzaklaşmış olur.

- Kırsal alanların aşırı kalabalık olması, çekiciliklerinin azalmasına ve otantikliğini kaybetmesine neden olmaktadır.

- Tarımsal ürün deseni değişerek, verimlilik azalmaktadır.

- Kırsal yörelerde turizmin gelişmesi, sosyal ve kültürel planda yerli halkın tarım yörelerine özgü gelenek ve göreneklerinin kaybolmasına kadar varan bir kültürel kirlenmeye neden olabilmektedir.

- Ülke kaynaklarının, ters yönlü bir ekonomik etki doğurabilecektir (arazi fiyatları yükselecek; kıt kaynaklar, kısa dönemli turistik çıkarlar için harcanabilecek; dışa bağımlılık artacak; suni fiyat artışları yaşanacak vb.).

- Aşırı ziyaretçi akımı, doğal çevre yapısını tahrip ederken, ekosistemi bozmakta ve çöp ve gürültü fazlalığı yaratmaktadır.

- Geleneksel değerlerin yok olmasına; suçun, şiddetin, hırsın artmasına sebep olabilmektedir.

- Kültürün ticari bir turist hareketine dönüşmesi, doğal konukseverliğin kötüye kullanılmasına sebep olabilmekte ve yerel kimliği tahrip edebilmektedir.

- Kırsal alana yönelik talebe bağlı olarak mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki artış, yerel enflasyona yol açmaktadır ve bunun sonucunda yöre halkının alım gücünü olumsuz yönde etkilemektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal turizm, kırsal kalkınmanın temel araçlarından biridir. Kırsal turizmin, kırsal kalkınmadaki başarısı oldukça önemlidir. Çünkü kırsal turizm ile kırsal kalkınma arasında doğru yönlü bir ilişki söz konusudur. Kırsal turizm her şeyden önce kırsal alanlar için istihdam ve gelir fırsatı teşkil etmektedir. Turistlerin seyahat amacıyla gittikleri kırsal yörelerde konaklama, yeme içme, kırsal aktivitelere katılma, ulaşım, alışveriş gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptıkları harcamalar, kırsal yöre halkının gelirlerini arttırır. Kırsal alanlardaki kalkınma bileşenlerinden biri olan kırsal turizm tamamıyla bu alanlardaki turistik arz değerlerine bağlıdır. Kırsal alanlar, sahip oldukları sosyo-kültürel değerler, yabancı hayat ve doğal çevre ve tarımsal faaliyetler nedeniyle turist çekebilirler. Bu yörelerdeki turistik ürünün oluşması ancak bu yöreye turistlerin gelmesiyle mümkündür. Özellikle bölgelerarası gelişmişlik farkının ve yoksulluğun daha çok olduğu ülkelerde kırsal turizm arz potansiyelinin etkin bir şekilde kullanılmasıyla bu sorunların giderilmesinde etkin bir alternatif olabilir. Özellikle tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yerlerde, çiftçilerin asıl uğraşı olan tarımı terk etmeden, yörenin sahip olduğu doğal, sosyo-kültürel ve tarihsel değerleri, turizm amaçlı kullanarak kendilerine bir ek gelir sağlamak ve refah düzeylerini yükseltmek kırsal turizmle mümkündür (Çeken vd., 2007). Türkiye sadece deniz-

kum-güneş turizmi ile kalkınamayacağına farkına varmış durumdadır. Rekabetçi ve dinamik bir yapıya ulaşılabilmesi için, alternatif turizm imkanları oluşturulmaya başlanmıştır.

Kendi kaynağını geliştiren, besleyen, değer katan kırsal turizmin, yukarıda belirtilen olumlu etkilerinin devam ve sürekliliği ve olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için aşağıda belirtilen bazı koşulların kırsal alanlarda yerine getirilmesi gerekmektedir (Çeken vd., 2007):

- Yasal alanlardaki kırsal turizmin, tüm bileşenlerini kapsayan tanımlanması yapılmalıdır.

- Kırsal alanlarda, pazara yönelik üretim ve pazarlama olanakları geliştirilmelidir.

- Yöresel kültür ürününün ve hizmetlerinin tanıtımı yapılmalıdır.

- Bölgesel ve yerel düzeyde kırsal kalkınmaya yönelik tedbirler, kırsal turizmin plan ve programlarıyla tutarlı olmalıdır.

- Turizm ve tarım bütünleşmesinin sağlanması ve üretimin pazar koşullarına yönlendirilmesi sağlanmalıdır.

- Türkiye’de kırsal turizm potansiyeli belirlenmeli ve master planları hazırlanmalıdır.

- Kırsal alanlarda turizm faaliyetlerinin gelişmesi sonucu mevcut doğal ve sit alanlarının bozulmaması, yöre halkının sahip olduğu kültürel yapının yozlaşmaması ve tarihsel değerlerin yok olmaması için hem yöre halkı hem de yerli ve yabancı turistler azami dikkati göstermelidirler.

- Kırsal turizm, yöre insanının girişimcilik ruhuna yöne vermektedir. Kırsal turizmin geliştiği yörelerde özellikle ev hanımlarının el becerilerinin geliştirilmesi ve yöresel yemek yapımları teşvik edilmelidir. Aile pansiyon işletmeciliği ve arazisini turizm ve tedavi amaçlı kullandıran işletmeciler devlet tarafından desteklenmelidir. Kırsal işgücünün niteliği, kırsal alanlarda istihdam edilen kişilerin mesleki bilgi ve becerileri, çeşitli eğitim programları ile geliştirilmelidir.

- Kırsal alandaki yerel dinamikler, alt yapı ile birlikte harekete geçirilerek, yöredeki düzeni bozmadan, kırsal nüfus elindeki kaynaklarla yerinden kalkındırılmalıdır. Kültür ve var olan kaynaklar korunarak, kırsal turizm harekete geçirilmelidir. Bu şekilde kırsal nüfus, yerinde barındırılarak, kırsal alandan kente göç sorununun önüne geçilebilir.

- Kadınlar yerel dinamiklerin içine çekilmeli ve iyi bir eğitimden geçirilerek, kırsal turizm ve kırsal kalkınma olgularının önemini kavramaları sağlanmalıdır. Yörenin kırsal arzı hususunda yöre halkı bilgilendirildiğinde, özellikle kırsal alanda yaşayan kadınlar çevreye karşı daha duyarlı hale gelebilmektedir.

Türkiye’nin kırsal turizmle kırsal kalkınmayı hızlı ve kararlı bir şekilde gerçekleştirebilmesi yukarıda belirtilen koşulların yerine getirilmesiyle mümkündür. Son zamanlarda genel kabul gören kanının, kırsal turizmin diğer turizm türlerine alternatif değil, aksine onların tamamlayıcısı olduğu yönde olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

Bakırcı, M. (2007), Türkiye’de Kırsal Kalkınma Kavramlar- Politikalar-Uygulamalar, 1. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara

Cengiz, T. ve Çelem, H. (2003). Kırsal Kalkınmada Analitik Hiyerarşi Süreci Yönteminin Kullanımı. *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, Cilt: 4, Sayı:1-2.

Çandar, A. (2009). Türkiye’de Kırsal Kalkınma Yöneltileri. *Sürdürülebilir Kırsal ve Kentsel Kalkınma Derneği Ahmet Saltık ve Kırsal Kalkınma Paneli*. 81-92.

Çeken, H., Karadağ, L. ve Dalgın, T., (2007). Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye’ye Yönelik Teorik Bir Çalışma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 7(1): 1-14.

Çeken, H. (2008). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(2): 293-306.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2006). Ulusal Kalkınma Stratejisi.

Gülçubuk, B. (1997). Kırsal Kalkınma Çalışmalarında Türkiye Kalkınma Vakfı’nın Yeri ve İşlevi. *Basılmamış Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Küçükaltan, D. (1997). Trakya Ekonomisi İçin Bir Bölgesel Kalkınma Modeli: Kırsal Turizm, 7. *Ulusal Bölge Bilimi Bölge Planlama Kongresi 1. Kitap*, İzmir.

Morgül, Ş. (2006). Trakya Bölgesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesine İlişkin Analiz: Kırklareli Örneği. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Soykan, F. (2000). Kırsal Turizm ve Avrupa’da Kazanılan Deneyim. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, (11): 21-33.

Soykan, F. (2003). Kırsal Turizm ve Türkiye İçin Önemli. *Ege Coğrafya Dergisi*, (12): 1-13.

Soykan, F. (2006). Avrupa’da Kırsal Turizme Bakış Kazanılan Deneyim, II. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, ss.72-73, 20-22 Nisan.

Tolunay, A. Ve Akyol, A. (2006). Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, (A-2): 116-127.

Uçar, M. (2010). Kırsal Turizmin Sosyo-Ekonomik Yapıya Etkisi Ve Fethiye Örneği. *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

<http://tarimsurasi.tarim.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi: 04.09.2011).